

XCVII.

Betænkning

over

Uoverensstemmelse mellem de af Tingene vedtagne

Lovforslag

om forskellige Anlæg og Erhverveller for Statsbanerne.

(Afgiven af Fællesudvalget den 24de April 1900.)

Fællesudvalgets Flertal (Alberti, Berthelsen, Bluhme, Breinholt-Westervig, Bønløkke, J. E. Christensen, R. Clausen, Danneffjold-Samsøe, C. Hage, Hammerich, H. N. Hansen, N. Hansen, Hedemann, J. Jensen [Kjøbenhavns 10de Valgkreds], L. Jensen, Juul-Rygensteen, Koch, Krabbe, H. Madsen, Madsen-Mygdal, S. Nielsen, Chr. Nielsen, Rørdam, Schulz, J. E. Sørensen, Tolderlund) har samlet sig om nedenstaaende Indstilling:

Uoverensstemmelse mellem de af Tingene vedtagne Forslag angaa følgende Hovedpunkter: I det af Folketinget vedtagne Forslag er medtaget et Baneanlæg Viborg—Herning, ligesom en Statsbane foreslaas anlagt fra Holstebro over Herning til Gibe. Landstingets Forslag indeholder ikke det første af disse Anlæg og af det sidste ikkun Strækningen Holstebro—Herning. Landstings-Forslaget indeholder Anlægene ved Korsør, medens Folketinget ikke har medtaget dette Forslag. Flertallet foreslaar at afgøre disse Uoverensstemmelser saaledes, at Viborg—Herning medtages, at Banen anlægges fra Holstebro til Herning, og at Korsør-Anlægget medtages.

Bestemmes det at anlægge Banen Viborg—Herning, vil det være rimeligt ogsaa at medtage Baneanlægget Langa—Silkeborg, som den ydste Jærnbanekommission har opført som ligestillet med Banestrækningen Viborg—Herning. Forslag til dette Baneanlæg er derfor optaget i Lovforslaget.

Angaaende Størrelsen af Kommune-Tilskuddet til de forskellige Baneanlæg og angaaende Størrelsen af Korsør, Aarhus og Esbjerg Kommuners Ydelser gøres ligeledes samlet Flertals-Indstilling.

Endelig har man forenet sig med Hensyn til Affattelsen af Bestemmelsen om Maaden, hvorpaa Midlerne skulle tilvejebringes.

Da der saaledes fra Udvalgets store Flertal foreligger en samlet Opfattelse om Sagens rette Afgørelse, gøres Indstillingen nedenfor ikke som Endringsforslag til de enkelte forskellige Paragraffer, men som et samlet Forslag til en ny Affattelse af Lovforslaget.

Et Mindretal (Sloth) kan ikke slutte sig til Flertallets Indstilling af Hensyn til de foreslaaede Baneanlæg Viborg—Herning og Langaa—Silkeborg, hvis Gennemførelse vil kræve store Anlægsudgifter, medføre betydelige aarlige Udgiftstab, samt hindre Gennemførelsen af den i Lov 8de Maj 1894 vedtagne private Bane fra Rødkærøbro til Silkeborg, som for den gennemgaende Trafik til Esbjerg væsentlig vilde overflødiggøre de andre 2 Linier, være en lønnende Bane og bespare ca. 8 Milis Statsbaneanlæg.

Et andet Mindretal (B. Gunn) kan under den foreliggende økonomiske Situation, hvor Statskassens Beholdninger ere omtrent udtømte, Pengemarkedet ualmindelig stramt, og Skatteyderne stærkt betyngede, ikke tiltræde Flertallets Indstilling til Tingene; thi det kan ikke anse det for forsvarligt at deltage i Vedtagelsen af saa udstrakte Jærnbaneanlæg som de foreslaaede (en samlet Bekostning af 14,780,000 Kr. foruden Ekspropriationen) der yderligere ville thyge paa Befolkningen og de i Forvejen overbebyrdede Kommuner, medens der samtidig ikke kan ses bort fra, at en af vort Landbrugs værste Ulemper, den knappe og dyre Arbejdskraft, i ikke ringe Grad vil forsøges ved det Beslag, som saa omfattende Baneanlæg vil lægge paa den overalt i Landet og maaste endog særlig i vedkommende Egne i Forvejen utilstrækkelige Landarbejderstand. Mindretallet kan saa meget mindre slutte sig til Flertallets Indstilling, som det maa hævde, at en Del af de heri foreslaaede Baneanlæg ere aldeles utilstrækkelig forberedte, Linieretningen ikke fastslaaet — end ikke udarbejdet Projekt foreligger — kort sagt, de ere efter min Mening saa lidet ophyste, saa lidet undersøgte, saa sent forelagte i Rigsdagen og saa lidt behandlede af den, at de næppe passende kunne vedtages af Rigsdagen.

Mindretallet vilde derimod gerne have sluttet sig til en Indstilling om Vedtagelse af de Anlæg, som vistnok af alle anses for ønskelige og forsvarlige, delvis endog uundgaaelige, og som derfor ogsaa findes vedtagne af begge Ting — om end under en noget forskellig Form — nemlig 1) Færgaanlægget Gedser—Wærnemünde, 2) Ombygning og Udvidelse af Esbjerg Station, og 3) Arealerhvervelser ved Aarhus Station, Anlæg, der alle vedrøre vore Import- og Eksport-Havne og store Trafikcentre, Anlæg, der intet foregribe, og endelig Anlæg, der med omtrent lige Bekostning og i lige Omfang vilde komme de forskellige Landsdele — Sjælland og Nerne — til Gode, hvorimod det forekommer Mindretallet, at det vilde have været naturligt og høist nærliggende, om man havde henvist de Baneanlæg, om hvilke der har hersket saa stor Uoverensstemmelse mellem Tingene, til en grundig teknisk Undersøgelse i Sommerens Løb og til en derefter følgende nærmere Overvejelse og Forhandling i en kommende Rigsdagssamling.

Et tredje Mindretal (N. Andersen) kan ikke tiltræde den foreliggende Indstilling, bl. a. fordi Mindretallet ikke kan gaa med til at stemme for at lade Staten anlægge saa lidet rentable Jærnbaner som de foreslaaede med et saa ubetydeligt Tilskud fra de interesserede Egne som 25,000 Kr. pr. Banemil. Mindretallet vil derfor afholde sig fra at stemme.

Breinholt-Bandborg afholder sig fra at stemme.

I Henhold til foranstaaende indstiller Fællesudvalgets Flertal (Alberti, Berthelsen, Bluhme, Breinholt-Vestervig, Bønløkke, J. C. Christensen, N. Clausen, Dannefeld-Samsøe, C. Hage, Hammerich, H. N. Hansen, N. Hansen, Hedemann, J. Jensen [Kjøbenhavns 10de Valgfreds], L. Jensen, Juul-Nielsen, Koch, Krabbe, H. Madsen, Madsen-Nygdal, S. Nielsen, Chr. Nielsen, Rørdam, Schultz, J. C. Sørensen, Tolberlund)

til hvert af Tingene,

at Lovforslaget affattes saaledes:

Forslag til Lov

om

forskellige Anlæg og Erhvervelser for Statsbanerne.

§ 1.

Indenrigsministeren bemyndiges til for Statskassens Regning:

- a) at lade anlægge en Jernbane fra Holstebro til Herning;
- b) at lade anlægge en Jernbane fra Viborg til Herning;
- c) at lade anlægge en Jernbane fra Langaa til Silkeborg;
- d) at lade foretage en Udvidelse af Esbjerg Statsbanestation og Forlægning af Esbjerg Havnebane samt til at erhverve tvende Arealer ved Stationens nordlige Ende til eventuelt Anlæg af en Rangerstation og Maskinværksteder;
- e) at lade foretage en Udvidelse af Korsør Statsbanestation (jfr. Lov Nr. 83 af 11te Maj 1897, § 1), derunder Tilvejebringelse af et nyt Dampfærgeleje ved Korsør, samt til at erhverve et mellem Stationen og Færgehavnen beliggende Areal;
- f) at erhverve de til Anlæg af en Godsbanegaard i Aarhus fornødne Arealer Vest for Byens søndre Del; om Benyttelsen i fornævnte Djemed af de saaledes erhvervede Arealer, der blive at inddrage under Statsbanernes Grund, træffes nærmere Bestemmelse ved Lov;
- g) at anlægge 2 Dampfærgelejer i Gedser og at anskaffe 2 Dampfærger til Farten mellem Gedser og Warnemünde, samt under Forudsætning af Dækning andetstedsfra af Halvdelen af Udgiften ved Anskaffelse og Anbringelse af et Telegrafstabel mellem Gedser og Warnemünde at foretage dette Telegrafanlæg.

De under a., b. og c. nævnte Baner anlægges som lettere Baner og med samme Sporvidde som de øvrige Statsbaner.

§ 2.

Reglerne i Forordningen af 5te Marts 1845 komme til Anvendelse paa de Ekspropriationer, som nødvendiggøres ved de i denne Lov omhandlede Anlæg og Erhvervelser af Grunde og Ejendomme.

§ 3.

Til det under § 1 Litera a. nævnte Anlæg kan der anvendes 2,375,000 Kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 400,000 Kr.; til det under § 1 Litera b. nævnte Anlæg 2,350,000 Kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 320,000 Kr.; til det under § 1 Litera c. nævnte Anlæg 2,785,000 Kr. samt til Driftsmateriel og Inventar 285,000 Kr.; til den under § 1 Litera d. nævnte Udvidelse af Stationen og Forlægning af Havnebanen 1,150,000

Kr.; til det under § 1 Litera e. nævnte Anlæg 1,900,000 Kr. I Anlægsudgifterne ere ikke indbefattede de til den nødvendige Ekspropriation af Arealer medgaaende Beløb, hvilke ligeledes blive at udrede af Statskassen.

Til de i § 1 under Litera g. omhandlede Anlæg og Anskaffelser kan anvendes et Beløb af 3,215,000 Kr., hvoraf 1,000,000 Kr. i Finansaaret 1900—1901.

§ 4.

For at de under § 1 Litera a., b. og c. nævnte Anlæg skulle komme til Udførelse, maa de Amtskommuner, i hvilke Banerne komme til at gaa, samt de Købstadskommuner, som Banerne komme til at berøre, inden den 1ste Januar 1901 til Indenrigsministeren afgive Erklæring om, at de — i et efter forudgaaende Forhandling mellem Kommunerne af Indenrigsministeren nærmere fastsat Forhold mellem dem indbyrdes — forpligte sig til at erstatte Statskassen 25,000 Kr. pr. Banemil af Udgifterne ved Anlægget, hvilket Beløb indbetales til Statskassen med en Femtendedel aarlig i 15 paa hinanden følgende Finansaar, saaledes at Afdraget første Gang erlægges i det efter Banens Aabning for Driften umiddelbart følgende Driftsaar og til saadanne Tider, som nærmere foreskrives af Indenrigsministeren. Det forøgede Bidrag til Amtskommunen, der som Følge heraf maatte blive paalignet bortfæstet eller bortforpagtet Hartkorn, bliver uden Hensyn til bestaaende Kontrakter at udrede halvt af Ejeren, halvt af Fæsteren eller Forpagteren.

Gennemførelsen af den under § 1 Litera d. ommeldte Stationsudvidelse skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Esbjerg Kommune om Tilvejebringelse af en ny Vej Best for Stationen mellem Havnevej og Frodesgade, saaledes at Kommunen skaffer den dertil fornødne Grund til Raadighed, deltager halvt i Udgifterne ved Vejens Anlæg og overtager Bedligeholdelsen af den anlagte Vej. For saa vidt den omhandlede Grund ikke alt tilhører Esbjerg Kommune, deles Udgifterne ved dens Erhvervelse lige mellem Staten og Kommunen; Kommunen kan forlange Grunden ved Statens Foranstaltning erhvervet for Kommunen i Genhold til Reglerne i Frdg. 5te Marts 1845. Den anlagte Vej er Kommunens Ejendom, men kan ikke nedlægges eller forandres uden Samtykke af Statsbanernes Bestyrelse.

Gennemførelsen af det under § 1 Litera e. nævnte Anlæg skal være betinget af, at der opnaas Overenskomst med Korsør Kommune om, at Korsør Havnekasse giver Afkald paa 3,000 Kr. af det Beløb paa 4,350 Kr., som Statsbanerne hidtil aarlig have ydet Kommunen som Godtgørelse for Overtagelse og Bedligeholdelse af Halkovbroen over Korsør Nor.

Gennemførelsen af de under § 1 Litera f. nævnte Erhverveller skal være betinget af, at Aarhus Købstad uden Bederlag overdrager til Statsbanerne af den Kommunen tilhørende Ejendom Matr. Nr. 1 a. et Areal af omtrent 290,000 □ Alen og desuden tilfjyder 15 pCt. af, hvad Erhvervelsen af de for Godsbanegaardens Anlæg nødvendige Arealer af Matr.-Nr. 5 e., 6 a., 6 a v. og 7 b., tilsammen omtrent 265,200 □ Alen, vil koste.

§ 5.

De til Anlægene anvendte Grunde fritages, saa længe de benyttes i det paagældende Djemed, for alle paa samme hvilende Afgifter og Byrder. Ligeledes ere de paa Grundene opførte, til Anlægene henhørende Bygninger saavel i Købstæderne som paa Landet indtil videre fritagne for alle ellers paa Bygninger hvilende kongelige Statter og

Udgifter. Brugen af stemplet Papir eftergives i Henseende til alle Overenskomster og Obligationer, der udfærdiges i Anledning af Gennemførelsen af de i nærværende Lov omhandlede Foranstaltninger. For de Materialier, der anvendes til Anlægene samt til det fornødne Driftsmateriel hertil, kan der tilstaaes Toldfrihed.

§ 6.

Udgifterne til de under § 1 Bitera g. nævnte Anlæg, med Undtagelse af Udgiften til Dampfærgelejerne, og samtlige i § 3 nævnte Udgifter til Inventar og Driftsmateriel blive at afholde uden Benyttelse af Statslaan. De øvrige Udgifter efter nærværende Lov afholdes dels paa samme Maade, dels ved Statslaan; de nærmere Bestemmelser om Statslaanet blive at fastsætte ved særlig Lov.

Alberti. N. Andersen. Berthelsen. Bluhme. Breinholt-Bandborg.

Breinholt-Bestervig. Bønløkke. S. C. Christensen, N. Clausen.
Formand.

Dannestjold-Samsøe. E. Hage. Hammerich. H. N. Hansen,
Ordfører i Landstinget.

N. Hansen. Hedemann. S. Jensen (Kjøbenhavns 10. V.). L. Jensen.

Suul-Nyfensteen. Koch. Krabbe, B. Lunn. H. Madsen.
Ordfører i Folketinget.

Madsen-Mygdal, Chr. Nielsen. S. Nielsen. Rørdam. Schulz.
Sekretær.

Stoth. J. C. Sørensen. Tolberlund.